

Uznesenie Predsedníctva ÚV KSS zo 7. septembra 1949 o riešení niektorých otázok na južnom pohraničí

V dôsledku zmien v držbe a vlastníctve pozemkov, domov, hnutelností a pod., ktoré v južných okresoch Slovenska nastali presídlením obyvateľstva, kolonizáciou, náborom pracovných síl do českých zemí a ich návratom domov, je v niektorých okresoch naliehavá potreba vyriešiť spomné prípady ubytovania slovenských alebo maďarských rodín, pridelenia zeme, o to viac, že dnešný stav často narušuje spoluprácu slovenského a maďarského pracujúceho ľudu na triednej línii a dáva možnosť reakčným elementom v niektorých obciach obyvateľstvo národnostne rozoštvávať. Preto Predsedníctvo KSS po vypočutí referátu súdr. Husáka a predložení návrhov komisie roľníckeho oddelenia 6. septembra 1949 uznieslo sa takto:

I

Riešenie sporných prípadov v juhoslovenských okresoch musí sa prevádzať po triednej línii, t.j. aby sa upevnila spolupráca a bratské spolunažívanie slovenského a maďarského pracujúceho ľudu a aby toto riešenie uspokojilo naliehavé potreby pracujúcich ľudí a išlo na úarchu boháčov a ľudovodemokratickému zriadeniu nepriateľských elementov. Preto celé riešenie musí byť prevádzané politickou kampaňou, objasňujúcou líniu našej strany v národnostnej otázke a súčasne viesť k správne mu objasneniu triedneho stanoviska našej strany.

II

1. Predsedníctvo strany zriaďuje ústrednú komisiu, zloženú zo zástupcov ÚV KSS, zo zmocneného súdruha za Povereníctvo vnútra, Povereníctvo pôdohospodárstva a pozemkovej reformy, Povereníctva práce a sociálnej starostlivosti a Osídľovacieho úradu. Táto komisia bude pracovať i ako komisia štátnej správy poverená Zborom povereníkov na vyriešení všetkých sporných otázok. Pracovať bude pri Povereníctve vnútra pod predsedníctvom súdr. Dr. Okáliho. Súdr. Dr. Okáli zriadi zvláštne oddelenie pri svojom úrade na administratívne sledovanie a vykonávanie uznesení komisie. Súdr. Dr. Falťan, Zupka, Dr. Čech určia súdruhov ako zmocnencov svojich rezortov, ktorí súčasne ako členovia komisie budú cestou svojich úradov po svojej línii vykonávať uznesenia komisie, resp. zaistia výkon komisií v okresoch. Všetky uznesenia komisie, resp. uznesení komisií v okresoch pokiaľ budú administratívneho rázu, budú vykonávané za použitia platných predpisov po línii štátneho aparátu ľudovej správy.

2. Pre zistenie pomerov a sporných prípadov v okresoch a obciach, ako aj pre rozhodnutie na mieste týchto smerníc, zriaďujú sa komisie,

zodpovedné ústrednej komisii ako orgánu straníckemu i orgánu štátnej správy, zložené zo zástupcu ÚV KSS, zmocneného zástupcu Povereníctva vnútra, Povereníctva pôdohospodárstva, Povereníctva práce a sociálnej starostlivosti a Osídľovacieho úradu pod predsedníctvom zmocnenca Povereníctva vnútra. Tieto komisie budú vybavené dostatočnými plnými mocami zo spomenutých rezortov, aby mohli všetky potrebné opatrenia v obciach previesť. Komisie sú povinné radiť sa s okresnými činiteľmi strany a ONV, ako aj s činiteľmi strany a MNV v obciach. Pribrať môžu expertov z najrôznejších zložiek. Rozhodnutia komisií sú povinné vykonať orgány ľudovej správy a štátneho aparátu. Komisie o všetkých svojich opatreniach budú podávať správy ústrednej komisii. Finančné náklady komisií znáša každý úrad za svojho zmocnenca, administratívne výlohy, pokiaľ by boli, znáša v ústredí Povereníctvo vnútra, v okresoch príslušné ONV. Prípady, ktoré by okresné komisie nevedeli riešiť, predložia urýchlene k rozhodnutiu ústrednej komisii.

III

Ubytovanie osôb

1. Pre dôverníkov, kolonistov, presídlencov a osoby maďarskej národnosti, ktoré sa vrátili z Čiech, povolené sú novostavby 100 bytových jednotiek, ktoré prevádza PPPR, z čoho je započatých už 63. Ukladá sa PPPR a súdr. dr. Falťanovi, aby cestou NOVDOMu alebo Čs. stavebných závodov zrýchlili výstavbu v najsúmejších prípadoch a rozvrhli zbývajúce bytové jednotky. Tieto novostavby budú buď v súkromnom vlastníctve, ak stavebník na ne môže dodatočne prispieť, alebo v družstevnom vlastníctve s podielom budúceho majiteľa v práci, poľahoch a pod. s možnosťou vykúpiť, resp. zaplatiť celý zbytok.

Zodpovedný: súdr. Falťan.

2. Ukladá sa súdruhom dr. Falťanovi a dr. Čechovi dokončiť stavbu rozostavaných domov, ktoré sú v pláne s tým, že tieto domky majú byť použité na riešenie otvorených prípadov v južných okresoch. Do toho treba započítať i tzv. ONCA - domky. Pokiaľ sú potrebné materiálové alebo finančné prostriedky nekryté plánom, treba vec urýchlene predložiť Zboru povereníkov.

Zodpovední: súdr. dr. Falťan a dr. Čech

3. Ukladá sa súdr. dr. Čechovi urýchlene dokončiť rekonštrukciu 103 dohodových domkov, ktoré sú v pláne a použiť ich tak, aby v prvom rade boli ubytované také osoby, o ktorých jedná toto uznesenie.

Zodpovedný: súdr. dr. Čech

4. Ukladá sa súdr. dr. Čechovi po prerokovaní po stránke materiálovej a finančnej rozpracovať návrh na urýchlenú rekonštrukciu ďalších domkov, ktoré sú menej poškodené a mohli by byť pred zimou obývané.

Všetky novostavby a rekonštrukcie musia byť zásobené pracovnými silami z miestnych zdrojov za mobilizácie príslušných obcí, resp. obyvateľstva okresu. Tiež materiálové krytie dľa možnosti má sa čerpať z miestnych zdrojov.

Zodpovedný: súdr. dr. Čech.

5. Ukladá sa s. dr. Čechovi, aby v tzv. podielových domoch, v ktorých neoprávnene užívajú bez pridelu starí alebo noví majitelia jednej časti domu aj druhú podielovú časť, nepridelené a k ubytovaniu súce druhé časti, resp. domy (cca 250–300) podľa presného zoznamu a vyčíslenia dal k dispozícii pre túto akciu.

Zodpovedný: súdr. dr. Čech.

6. Komisia má právo preskúmať nadmerné byty v obci, kde treba neubytované osoby umiestniť, u ktorejkoľvek kategórie obyvateľstva a za použitia bytového zákona prikázať byty.

7. Poverenictvo vnútra urýchlene v dohode s príslušnými orgánmi strany pripraví zoznam osôb previnilých a štátu nepriateľských, ktorí zo štátno-bezpečnostných dôvodov majú byť z južných okresov vysídlení. Vysídlenie dohodne Poverenictvo vnútra s príslušnými ústrednými úradmi v Prahe a pokiaľ by išlo o osoby prestárle a pod. použije k ubytovaniu prázdne ubikácie po vysťahovaných Poliakoch a Nemcoch (spolu vyše 300 bytových jednotiek). Príslušné návrhy na eventuálnu úpravu domov urýchlene predloží Poverenictvo vnútra po dohode s príslušnými rezortami Zboru povereníkov. Akcia vysídlenia má ísť súčasne s celým riešením otázky. Domy získané touto cestou a tiež majetky, pokiaľ ešte nie sú pridelené drobným záujemcom, musia byť v prvom rade použité pre ubytovanie osôb v tomto uznesení spomenutých.

Zodpovedný: súdr. dr. Okáli.

8. Ukladá sa súdr. dr. Čechovi previesť súpis tých domových konfiškátov, v ktorých je možno uvoľniť byty pre osoby podľa tohto uznesenia, najmä v súvislosti so spomenutou akciou Poverenictva vnútra.

Zodpovedný: súdr. dr. Čech.

9. Ak by ubytovanie kolonistov, presídlencov a tzv. náboristov podľa vyššie uvedených bodov ešte nebolo možné, komisia za použitia bytového zákona, ktorého platnosť rozšíri Poverenictvo práce a sociálnej starostlivosti prechodne na všetky dotknuté obce, prikáže boháčom v predmetných obciach tak, aby dvaja, alebo niekoľkí sa nasťahovali do jedného domu a tým uvoľnili svoje byty a hospodárske staviská pre umiestnenie dôverníkov, presídlencov, tzv. náboristov a pod. Toto opatrenie musí mať jasný triedny charakter. Nie je prípustné siahnuť k prípadom tzv. rozkulačenia, ale iba širším výkladom bytového zákona zaistiť pokojné ubytovanie.

10. Pokiaľ je pri ubytovaní rodín možné vyriešiť aj vlastnícku otázku, t.j. dať dom do vlastníctva tzv. náboristovi, presídlencovi, dôverníkovi a pod., má to komisia urobiť. Pokiaľ to nie je možné, má sa hlavne sledovať vhodné ubytovanie s návrhom alebo záznamom ako v budúcnosti vlastnícku otázku vyriešiť.

IV

Pôda

Komisie majú vniesť istotu a poriadok aj do držby pôdy v tzv. otvorených a sporných prípadoch v rámci tejto akcie, a to podľa týchto smerníc:

1. Kde je na konfiškovanú pôdu vydaný platný vlastnícky dekrét a táto pôda je aj v držbe nového nadobúdateľa, a tento sa jej dohodou nechce dobrovoľne vzdať, musí mu byť pôda vo vlastníctve ponechaná. V ostatných prípadoch, t.j. kde pôda tzv. náboristov bola konfiškovaná, ale nepridelená novému uchádzačovi, alebo kde bola iba prechodne daná do užívania tretím osobám, má byť vrátená tzv. náboristom, a to v prípade použitia nar. č. 26/48.

2. Pri vrátení pôdy podľa predchádzajúceho bodu nevznikajú žiadne nároky na odškodné a komisia má prípad dohodou na mieste sporu vyrovnáť.

3. Všetky ostatné nároky či už náboristov, ktorí svoju pôdu dostať späť nemôžu, alebo dôverníkov, ktorým pôda právne alebo fakticky bola po návrate náboristov odňatá, alebo ak sú také prípady u náboristov alebo presídlencov, majú byť uspokojení z tej pôdy, ktorá ostala z presídľovania obyvateľstva a ktorou disponuje Osídľovací úrad (3200 k.j.), ďalej z pôdy, ktorá ešte nie je pridelená z výkonu pozemkovej reformy, resp. podľa zákonov o výkupe pôdy cirkevnej, špekulačnej a pod. tak, aby spomínané osoby dostali výmeru pôdy, ktorú predtým vlastnili, pričom prídely nemajú byť vyššie ako 5 ha. Pridelenie tzv. ešte voľnej pôdy má v prvom rade uspokojiť požiadavky osôb, o ktorých jedná toto uznesenie. Prídel pôdy má byť prevádzaný súčasne s celou akciou.

Zodpovedí: súdr. dr. Falán a dr. Čech.

V

Hnuteľnosti

1. Hnuteľnosti tzv. náboristov, pokiaľ je to fyzicky možné a pokiaľ sú v rukách tretej osoby bez právneho titulu, majú byť vrátené náboristom in natura.

2. Pokiaľ takéto hnuteľnosti (dobytok a pod.) sú právnym titulom v rukách dôverníkov a pod. a náborista si robí nárok na vrátenie, má sa komisia pokúsiť o dohodu.

3. Vyslovuje sa zásada, že nárok na náhradu alebo ušlý zisk sa nikomu nepriznáva z toho dôvodu, že svojho času bola podľa rozhodnutia vlády prevedená konfiškácia týchto majetkových hodnôt.

4. V prípadoch sociálne odôvodnených, keď to komisia uzná, navrhne podporu pre takých dôverníkov alebo náboristov, ktorí pre existenčné zabezpečenie potrebujú dobytok, zariadenie a pod., ak predtým bez vlastnej viny o ne prišli. Na tieto účely bude použitý fond (cca 7 miliónov Kčs) spravovaný Povereníctvom práce a sociálnej starostlivosti. Definitívne rozhodne o týchto podporách ústredná komisia po vyčíslení všetkých nárokov. Pri hnutefnostiach má sa sledovať zásada pomerného uspokojenia všetkých kategórií obyvateľstva i keď právny titul sa nepriznáva.

VI

Pracovné sily

Všetky komisie sa majú usilovať i v rámci tejto akcie získať pracovné sily pre štátne majetky, priemyselné podniky, či už v Čechách, alebo na Slovensku, a to eventuálne i za podmienky, že by sa čiastočná náhrada dala osobám, ktoré o drobný majetok v minulých akciách prišli, pričom o náhrade, resp. o podpore by rozhodla ústredná komisia.

VII

Všetky tieto uznesenia, pokiaľ sa dotýkajú štátnej a ľudovej správy, budú dané urýchlene na prerokovanie Zboru povereníkov.

VIII

Pred započatím akcie prevedie sa inštruktáž po straníckej línii a tiež po stránke štátnych a ľudových orgánov tak, aby vedúci činitelia z krajov a okresov boli presne informovaní o línii strany i štátnej správy. Inštruktáž straníckych orgánov prevedie organizačné oddelenie ÚV KSS spolu s roľníckym oddelením, inštruktáž KNV, ONV, komisií ako aj príslušných zložiek štátnej správy prevedie Povereníctvo vnútra za súčinnosti zainteresovaných rezortov.

IX

Všetky prípravné práce na prevedenie celej akcie majú byť urýchlene dokončené tak, aby dľa možností do konca septembra, najneskôr však do 15. októbra t.r. boli hlavné problémy, najmä pokiaľ ide o ubytovanie a čiastočne aj o pôdu vyriešené.

Po skončení akcie predloží ústredná komisia predsedníctvu strany o jej výsledkoch správu.

V Bratislave dňa 7. septembra 1949.